

Folkmuziek in Limburg anno 2015

Hoe staat het anno 2015 met traditionele muziek/folk/volksmuziek in Limburg? Om een beeld te krijgen van de interesse voor dit genre heeft het Limburgs Volkskundig Genootschap gedurende het seizoen 2014-2015 twintig (meestal instrumentale) optredens bezocht in de provincie, en daarbij in totaal 69 interviews afgenomen van 14 verschillende organisatoren, 18 muzikanten en 37 toevallig gekozen mensen uit het publiek.

Gemiddeld waren er 220 aanwezigen per optreden, met 15 en 518 als uitschieters. Verder werden er gegevens verzameld door een inventaris op te stellen van 56 Limburgse 'folkgroepen' die begin 2015 actief zijn en geregeld optreden. Uit beide onderdelen van het onderzoek putten we actuele informatie voor dit artikel. Een ander deel van de resultaten is verwerkt in een artikel in het FARO-tijdschrift.

De subgenres

We gebruiken de term folk of folkmuziek als overkoepelende benaming voor het genre, omdat het de kortste is. Uit de be-

Datum	Plaats	Groep	Aanwezigen
10/07/2014	Ter Dolen Helchteren	Botswing	200
20/07/2014	Bokrijk wereldplein	Dualches	15
20/07/2014	Openluchtmuseum Bokrijk	Onder de Notenboom	300
15/08/2014	Folklorefestival Kuringen	De Boezeroenen	250
16/08/2014	Folkfestival Ham	Tristan Driessens & friends	500
28/08/2014	Folkstage Heuvelsven Dilsen	Naragonia	100
30/08/2014	Rood Kasteel Kortesseem	Lift the latch	40
12/09/2014	Schots weekend	Snakes in exile	500
03/10/2014	CCAchterolmen Maaseik	The Dublin Legends	518
09/10/2014	CCLeopoldsburg	Pure Irish Drops	120
02/11/2014	C Mine Genk	Muntagna Negra	400
09/11/2014	OC De Brug Nieuwerkerken	Folgazan	50
16/11/2014	Cité Chantant Casino Waterschei	Czarna Gora	230
30/11/2014	Cité Chantant Academie Eisden	Trio Kreta	185
28/02/2015	GC de Markthallen Herk bal@herk	duo Cardin	150
06/03/2015	Stadsbibliotheek Genk	Simone Botasso & Naragonia	120
07/03/2015	CC Meeuwen-Gruitrode	Lais	450
14/03/2015	Opglabbeek Ierse avond	Rustling Cane	100
03/04/2015	CCLeopoldsburg	Catrin Finch & Seckou Keita	80
18/04/2015	CCLeopoldsburg	De Temps Antan	90
TOTALEN		20	4398

vragingen blijkt dat zowel muzikanten als organisatoren zeer uiteenlopende definities geven voor folkmuziek.

Enkele terugkerende elementen:

- » het is vrolijke muziek, gezellig en vol emotie, open en eerlijk
- » het is muziek met een regionale binding, een lokale verwantschap, een element van de identiteit van een regio of groep, het is onze wereldmuziek
- » het is muziek die herkenbaar is, gegrift in het geheugen, het zijn oorwormen
- » het is tijdloos erfgoed dat doorgegeven wordt en telkens weer evolueert en zich aanpast aan nieuwe tijden.

We kunnen de groepen en optredens in Limburg anno 2015 opdelen in drie subgenres:

1. De 'folkloristen' zijn sterk gericht op het tonen van hun traditie van op een podium. Zij vervullen een museale functie, ze tonen een soort re-enactment van hun muzikale geschiedenis. Deze aanpak is typisch voor volksdansorkesten. Bij dit subgenre horen ook nagenoeg alle groepen van allochtone afkomst. Ze zijn streekgebonden en willen hun cultuur tonen en behouden omdat deze hun eigen identiteit en die van hun kinderen mee vorm geeft. De muzikanten van dit subgenre tonen nagenoeg geen interesse voor invloeden van andere muziekstijlen, ze gaan voor 'zuiverheid'. Ze spelen akoestisch en dragen vaak hun klederdacht bij optredens. Limburgse voorbeelden hiervan zijn de Boezeroenen, de Kamazolleskes, Czarna Gora....

2. De 'Keltische' groepen die Ierse, Schotse en aanverwante muziek spelen. Zij zijn een voortzetting van de Angelsaksische revival van de jaren '60 en '70. Zij zijn minder puristisch aangelegd dan de folkloristen, maar hun trouwe publiek houdt vooral van de klassiekers in het genre. Vele mensen gebruiken de benaming 'folkmuziek' (afkomstig uit de '60-revival in de USA met o.m. Pete Seeger en Bob Dylan) voor dit subgenre. Deze folkmuzikanten spelen meestal met stevige versterking; hun geluidsmen beschouwen ze als vast lid van de band. Enkele Limburgse voorbeelden: Snakes in Exile, Botswing, Rustling Cane....

3. De 'modernistische' folkgroepen maken nieuwe vormen van folkmuziek vol invloeden uit andere landen en genres, maar wel met duidelijke links naar traditionele ritmes en dansvormen. Zij gebruiken ook moderne, zelfs elektronische instrumenten. Ze zijn ontstaan in en na de nieuwe folkrevival vanaf het einde van de jaren '90, de 'boombalgeneratie'. Hun muziek is niet meer gelinkt aan volk of regio (zoals de andere subgenres),

De volkskunstgroep De Boezeroenen

maar is een bindende factor van een (Europese) erfgoedgemeenschap van moderne folkmuziek. Naragonia is het meest uitgesproken voorbeeld, maar er zijn ook anderen zoals Arial, Katskoo, JEBB en Ancolie.

Van de geïnventariseerde Limburgse groepen behoort 59% tot het eerste genre. Dit subgenre zal in werkelijkheid nog groter zijn, want er zijn zeker nog te ontdekken groepen van allochtone afkomst, die erg inzetten op hun identiteit. 28% van de groepen mogen we tot de 'modernisten' rekenen, die zoeken naar nieuwe wegen en crossovers om een actuele vorm van traditionele muziek te brengen. Tenslotte zijn de groepen die trouw blijven aan de Keltische folkrevival in de minderheid aan het geraken. Zij vertegenwoordigen nog 13%, alhoewel ze meestal sterker vertegenwoordigd zijn op de grote festivals zoals het Folkfestival Ham (half augustus) en het Schots Weekend in Alden Biesen (2de weekend van september).

Het publiek en de organisatoren

Bij het publiek herkennen we de indeling in de drie vermelde subgenres. De liefhebbers zijn meestal erg gehecht aan hun lievelingsgenre en -groep, ze gaan nauwelijks naar optredens buiten hun scope. Ze zeggen nochtans dat de folk een open wereldje is.

De organisatoren zitten een beetje met de handen in het haar, omdat ze niet weten welke richting de folk/volksmuziek/traditionele muziek uitgaat. Zij weten dat het een niet-commercieel genre is, maar ze willen toch graag uit de kosten geraken, zeker met de verwachting van krimpende subsidiemogelijkheden. Sommige organisato-

ren willen hun lievelingsgenre promoten, en organiseren optredens voor hun eigen groepen. Anderen, bijvoorbeeld culturele centra, willen hun publiek 'opvoeden' of over hun muurtjes laten kijken en kennis laten maken met onbekende parels. Zij programmeren meestal niet-Limburgs.

De muzikanten

De meeste folkmuzikanten zijn ruimer bezig dan men vaak denkt. De grote meerderheid speelt ook nog andere genres zoals evergreens en covers, jazz en blues of klassieke muziek. Enkele Vlaamse muzikanten zijn nog specifiek bezig met Turkse muziek, geïmproviseerde muziek, kleinkunst, musical, theater of schoolvoorstellingen. Toch gaat hun voorliefde naar de folk, daarmee hebben ze de sterkste band. Dit is een kracht van het genre folkmuziek, waar andere muziekgenres jaloers op mogen zijn. Het waarom van deze sterke band is meestal onduidelijk, en erg gevoelsmatig. Enkele muzikanten zijn thuis met het genre opgegroeid, maar de meesten zijn er 'per toeval' mee in contact gekomen, bijvoorbeeld op reis of via cd's. Een kenschetsende uitspraak hierbij: *het liet mij niet meer los, ik was meteen verkocht*.

De belangrijkste beweegredenen om folkmuziek te spelen zijn niet enkel het boeiende, pure, echte van het genre maar ook de interactie met het publiek en de sfeer die daarbij hoort, en ook het plezier om samen met anderen op akoestische instrumenten

te spelen. Slechts weinig muzikanten willen bewust hun tradities en cultuur in stand houden, voortzetten en promoten. Sommigen gruwen zelfs van politieke strekkingen die zich de folk willen toe-eigenen.

Enkele uitspraken van muzikanten over hun muziek:

Ik speel folk omdat het nog echte muziek is en geen lawaai zonder inhoud, gemaakt op een computer of andere elektronische toestanden. (Dimitri)

Toen ik als dakdekker bij een klant was hoorde ik die doedelzak spelen, en dat trof mij meteen. Ik was toen 50. Die klant heeft mij aan mijn eerste doedelzak geholpen en het spelen lukte vrij snel. Nu ben ik 62 en ik doe niets liever dan volksmuziek spelen en zingen. (Roger)

Ik ben eens in Gooik terecht gekomen, en daar is toen een nieuwe wereld voor me open gegaan. Voorheen dacht ik over volksmuziek als eerder oubollig, voor oude mensen, technisch en muzikaal mindere muziek. Ik stond er in Gooik verbaasd van hoe de volksmuziek leeft, ook onder een jong publiek, en hoe fris en modern deze muziek kan klinken. (Luc)

Ik speel folk om drie grote redenen: (1) mijzelf amuseren en uitdagen, (2) anderen amuseren; en (3) uiting geven aan mijn grote fierheid over mijn afkomst. (Koen)

Toen ik voor het eerst folkbals ontdekte,

Achtergrond

- ▶ merkte ik een geweldige sfeer in deze wereld. Dat heeft er zeker ook mee voor gezorgd dat ik deze muziek ben beginnen spelen. (Jeroen)

Het aanleren van melodieuze muziek zonder partituren was nieuw maar tegelijk bracht het een soort rijkdom: je luistert meer naar wat je speelt en concentreert je meer op de dynamiek. Het plezier van het spelen, het plezier van het samenspelen, daar gaat het om. Het belangrijkste is dat we muziek kunnen maken die we graag spelen en die ons raakt en aanspreekt. Dat is al een ongelooflijke luxe. (Pascale)

De promotie van de folkmuziek

De organisatoren gebruiken de volgende kanalen om hun activiteiten bekend te maken, in dalende volgorde van belang: Flyers, affiches, gedrukte magazines, e-nieuwsbrieven en websites.

Het publiek verneemt informatie over deze optredens vaak langs andere wegen: ze krijgen rechtstreeks info van de optredende muzikanten of van vrienden, of ze komen per toeval bij een optreden terecht. De 'officiële' kanalen scoren pas in tweede instantie: Websites, flyers en facebook. Affiches blijken de laagste scores te hebben; ze zijn eerder het uithangbord van de organisatoren.

Een belangrijke en moeilijke vraag is: Hoe maken de muzikanten zich bekend bij organisatoren? Hoe

"Ik zie zeer goede perspectieven voor de folk, deze avond gaat zeker een vervolg krijgen. Misschien wordt de fil rouge 'experimentele muziek door folkies'"

Viviane

geraken ze aan optredens? Muzikanten willen namelijk graag geregeld optreden, en de mogelijkheden zijn beperkt. De al-
lerbelangrijkste en kortste weg tussen

muzikanten en organisatoren is mondeling contact, direct of via vrienden. Ook is het goed dat muzikanten een website van hun groep maken en onderhouden. Websites bevatten namelijk voor organisatoren sterke kwaliteitsindicatoren zoals lijsten van optredens, Youtube-filmpjes, achtergrondinformatie, geluidsfragmenten...

Sommige muzikanten werken via een boekingskantoor, maar dat levert weinig resultaten. Een kenmerkend citaat: *dit is het moeilijkste van muzikant zijn: zichzelf verkopen.*

De toekomst van de folkmuziek?

Van alle ondervraagden in Limburg denkt nagenoeg de helft dat de belangstelling zal groeien, en een andere helft denkt dat het kleine gespecialiseerde genre zich constant zal handhaven. Bijna niemand (2/69 of 3%) denkt dat de belangstelling zal dalen. In dit onderzoek is deze vraag wel gesteld aan geïnteresseerde betrokkenen, hun hoop dat

het genre verder leeft zit in hun antwoorden. Ze geven ook suggesties voor groei in de toekomst:

- » folkmuziek is gebaat met cross-overs, kruisbestuiving van andere genres
- » experimenteren is zeker nuttig, de traditie moet zich steeds aanpassen aan de mogelijkheden van elke nieuwe periode
- » muzikanten moeten nieuwe eigentijdse wegen zoeken zoals theater en huiskamerconcerten
- » sterk aanwezig zijn op internet, de nieuwe plek waar de traditie gebeurt
- » een professionele aanpak van de organisatie is nodig om uit het informele en geitenwollensokkenimago te treden
- » de muzikanten worden ook professioneler, zowel inhoudelijk als technisch
- » onze muzikanten moeten ook naar het buitenland, dat levert een verruiming en verrijking, letterlijk en figuurlijk.
- » festivals zijn de succesevenementen van dit ogenblik, daar bereikt de folkmuziek meer mensen, ook jongeren.

Enkele citaten over de toekomst:

Zelfs mensen die folkmuziek nauwelijks of niet kennen en achteraf komen vertellen hoezeer ze genoten hebben. Hun tevredenheid is mijn tevredenheid. (Armand)

De belangstelling gaat in golfbewegingen. Op die 16 jaar dat we nu bezig zijn hebben we welgeteld 283 optredens achter de rug. In ons beste jaar (2004) hadden we 27 optredens, ons "minst goeie" jaar (2009) piekte op 10. (Armand) 📌

Informatie verzameld en verwerkt door
Luk Indestege,
met dank aan de informanten
en de collega-interviewers

Concert van Naragonia in de stadsbibliotheek van Genk

Botswing in actie